

באר

ירחון אַעצײַ באַר טאַגס טאַפּון ירדן

10

המחיר 50 פרי

מבת תשי"ג

התוכן

4	המישר היבש — י. כהן
7	ההמחאה תפרע ב... — א. עין-הבר
	לבעית הפריון והיעיל בעבודה —
8	מ. גרינשפון
9	מר סמית — ר. מ. רוזניצקי
9	זוטות
10	הדואר בספרות — ש. אלראי
11	שמעתי ורשמתי... — ש. אישלאה
11	מפה ושם... — ש. מ. ואל
12	הדואר צוחק
15	הצינור הפניאומטי — עיבד י. מדניצקי
16	הרחבת שירות מברקי לילה — א. שץ
16	מכתבים למערכת
17	סקירת ספרים
18	לא יאומן כי יסופר... — מ. חנין

התמונה : בנין הדואר ביפו

הצילום : לשכת העתונות הממשלתית, מדור הצי-
לומים ס. בראונר.

חברי המערכת:

ז. אלישיב, י. גליק, י. גרינוולד, מ. ירושלמי, א. ד. קולמן.

דאר

ירחון לעניני דאר, טלגרף, טלפון ורדיו

ינואר 1953

שנה א' חוברת י'

טבת תשי"ג

ד"ר יוסף בורג

שר הדואר השני בישראל

— כל שררה שניתנה, מתורה נחתה ככתוב — "בי שרים ישורו" * (ירושלמי, פאה, ז')
— כל זמן שלא יהיו הוגי דעות — שרים או שרים — הוגי דעות, לא יהיה קץ לרעות הבאות
על המדינות. (לפי "המדינה" לאפלטון)

בדברים רבים נחלקו הדעות בין חכמי ירושלים לבין חכמי אתונה, אך באחת
היו תמימי דעות והיא שה"שררה" — תוטל על שכמו של "הוגה דעות". כי אדם
שלמד, חקר ודרש יכול ביתר שאת ויתר יכולת לשמש פרנס על הצבור.
איש כזה הוא הד"ר יוסף בורג, שר הדואר השני בישראל. השר ששה בים
התלמוד, מעמיק חקר בנכני ההיסטוריה, שולט בתורת החגיון והפילוסופיה —
יש בו מאותן המעלות הדרושות למעמדו של שר, לפי דברי חכמי ישראל ויון
גם יחד.

בברכה נקבל את השר הנכבד ומאחלים אנו לו עבודה פוריה בשיתוף פעולה
עם חבר העובדים בדואר.

ש.נ.

(י' משלי, ח, טו.)

הנשיא והדואר

בכל המאמרים והרשימות על נשיא מדינתנו החדש, שפורסמו בעתונות, לא הוזכרה פעולתו הטובה הסתדרות פועלי הרכבת, הדואר והטלגרף בימי ממשלת המנדט.

מיום הוסדה של הסתדרות פועלי הרכבת, הדואר והטלגרף, קבל אותה יצחק בן צבי תחת חסותו.

כזכור, לא רצו ההנהלות האנגליות של שירותי הרכבת והדואר להכיר בהסתדרות זו מכיון שהיתה מסוגלת להסתדרות העובדים הכללית ודרישתם הנמרצת היתה ניתוק היחסים אתה. אולם, למרות שאי הכרת השלטונות האנגלים בהסתדרותנו, הכנידה את פעילותנו והיתה בעוכרינו, החלטנו להשאר במסגרת ההסתדרות הכללית.

בתנאים האלה סרבה ההנהלה האנגלית, כמוכן, להפגש אתנו לשם דיונים על עניני פועלים ועבודה; במקרים כאלה היינו פונים תמיד לעזרתו של מר בן צבי והוא היה מתיצב בראש משלחתנו.

בדיונים, היו האנגלים מנהלים את השיחות רק אתנו ואנו ישבנו מהצד.

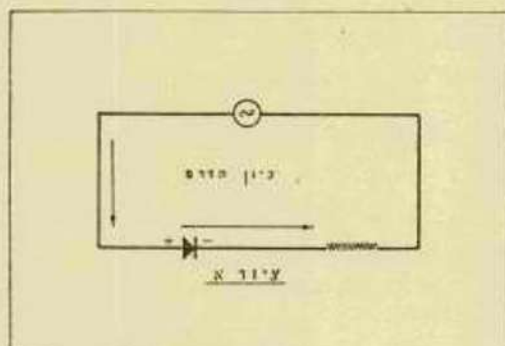
לפני כל פגישה כזאת היה יושב אתנו מר בן צבי ימים ולילות כדי לסדר ולגבש את הדברים ולסגנן את התזכירים.

בפגישות עם ההנהלה היה תמיד מצליח להשיג משהו, שנתן לנו את האפשרות להמשיך בעבודה ולהחזיק מעמד באוירה העוינת, בה נמצאו עובדי הממשלה היהודים בזמנים ההם.

הסתדרותנו עמדה בקשר הדוק עם הסתדרות העובדים הכללית ורוחם של דוב הוז המנוח, ויבדלו לחיים ארוכים, בן צבי ובן גוריון, היתה תמיד אתנו וחזקה אותנו בכל הזמנים הקשים. י. גוטליב

המישר היבש — ואריסטור

י. כהן

בין היסודות החשובים במעגלים חשמליים של ענף התקשורת, תופס המישר היבש מקום בולט. שימוש רב ותפקידיו שונים ורבגוניים, וכדי להבין את פעולתו בתפקידיו השונים יש להכיר את הרכב המישר ואת תכונות העיקריות.

תכונות המישר

שתי תכונות עיקריות ישנן לכל מישר יבש.

א) מעביר בקלות זרם חשמלי בכיוון אחד ולעומתו אינו מעביר זרם בכיוון הפוך, ומכאן שמו "מישר", היות שמקור זרם חילופים המספק זרם למעגל מסוים דרך מישר בתוך המעגל נהפך מזרם חילופים לזרם ישר. ראה ציור א'.

ב) עוצמת הזרם העוברת דרך המישר אינה עולה בדבר עם עלית המתח, כפי שזה בהתנגדות רגילה, אלא

כל כמה שהמתח עולה גדלה עוצמת הזרם במידה גדולה יותר.

חוסר היחס שבין המתח המחובר על המישר והזרם

בין ההרכבות השימושיות ביותר נמצאת ההרכבה של נחושת ותחמוצת הנחושת וביניהם שכבת הסתימה. בצויר ב' אפשר לראות מישר מסוג זה ששם לוח הנחושת מהווה את מתכת המוליך ותחמוצת הנחושת, שהורכבה עליו בתהליך חשמלי מיוחד, מהווה את חצי המוליך. בתהליך ההרכבה נוצרת, מסיבה בלתי ידועה, שכבה דקה בין המוליך וחצי המוליך, שקראת שכבת הסתימה. שכבה זו אחראית לתכונת ה"יישור" של ההרכבה.

פעולת הישור של ההרכבה נעשית כתוצאה מכך שזרם חשמלי עובר בקלות את שכבת הסתימה בכיוון מחצי מוליך ליד דרך שכבת הסתימה למוליך אבל לא עובר דרך שכבת הסתימה ממוליך לחצי מוליך.

כדי לאפשר העברת הזרם מחצי המוליך למעגל חצי צוני מורכב אליו לוח של עופרת אבץ או צפוי של ניקל המאפשר מגע הדוק בין המעגל החיצוני וחצי המוליך.

צויר ב'

סגולות הוואריסטור

את אופיו המדויק של מישר אפשר לראות מתוך צויר ג', בשעה שמחובר מתח בכיוון ההולכה ז.א. ההדק החיצוני מחובר לחצי המוליך וההדק השלילי מחובר למוליך. יעבור זרם דרך המישר. גודל הזרם תלוי בגודל המתח. מתח של 0.15 וולט יעביר רק עוצמה קטנה, כשהמתח עולה ל-0.2 וולט יעביר רק 5 מיליאמפר אבל כשהמתח עולה מ-0.2 וולט ל-0.4 וולט עולה עוצמת הזרם מ-5 ל-40 מיליאמפר. מכאן ואילך מוגבלת עוצמת הזרם בעיקר ע"י התנגדות חיצונית. התנגדותו של המישר בעצמו אינה עולה על 6 אום על כל סמ"ר.

עוצמת הזרם שמיישר מסוגל להעביר מוגבלת למעשה רק ע"י החום שנוצר בתוך השכבות השונות של המישר ובאשר יעלה החום על 40° צלזיוס עלול המישר להתקלקל. במישרים שמעוניינים להעביר עוצמת זרם גדולה מת-

העובר דרכו נגרם ע"י העובדה שהמישר משנה את התנגדותו בהתאם למתח שמחובר על לוחות. צויר ד' מראה את השנוי הזה של התנגדות המישר עם שנוי של המתח המחובר אליו.

תכונה זו של המישר היבש עשתה אותו לשימושי במעגלי תקשורת ותכונה זו גרמה שגם באנגלית שונו לאחד רונה את שמו ל"וואריסטור", שפירושו משנה התנגדות.

הרכב המישר

כפי שאפשר לראות בצויר ב' מורכב המישר ממוליך מתכת, חצי מוליך ושכבת סתימה.

על גבי חצי המוליך מורכב לוח עופרת, אבץ או צפוי של שכבת ניקל שמתפקידם להעביר את הזרם למעגל החיצוני, ואינו מהווה חלק בלתי נפרד של המישר.

בשימוש המעשי נמצאים שני סוגים של מישר יבש.

(א) המישר מנחושת ותחמוצת נחושת.

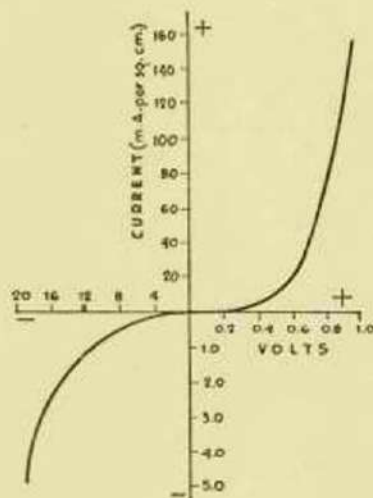
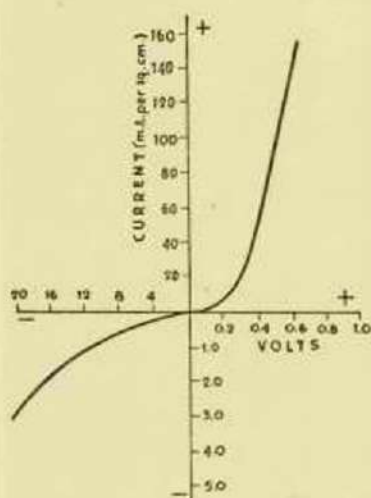
(ב) המישר מפלדה — וסלניום.

המישר מסוג א' מורכב מנחושת שמהווה את המוליך ותחמוצת הנחושת (Cu_2O) שמהווה את חצי המוליך וביניהם נמצאת שכבת הסתימה.

במישר מסוג הפלדה — סלניום מהווה הפלדה את המוליך ועליה מורכבת שכבת סלניום בתוך חצי מוליך. הפלדה מצופה בניקל והסלניום נהפך לצורת קריסטלים ע"י טיפול בחום. במישר מסוג זה משתמשים בלוח אבץ להעביר את הזרם מחצי המוליך למעגל החיצוני. שכבת הסתימה נמצאת בין חצי המוליך ולוח האבץ.

הוואריסטור המתכתי

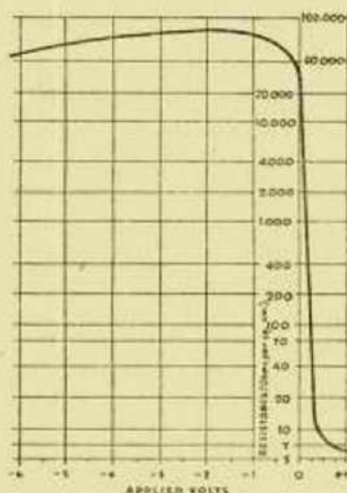
בשנת 1926 פורסמה תגלית בארצות הברית שלפיה יש להרכבה מיוחדת של מוליך וחצי מוליך עם שכבת סתימה ביניהם. תכונה של מישר שמעבירה זרם בכיוון אחד ומעמידה התנגדות גבוהה למעבר הזרם בכיוון הפוך.

יחסי מתח/זרם
של מישור נחושת-תחמוצת נחושת

יחסי מתח/זרם
של מישור סלניום-תחמוצת נחושת

(ציור ג')

יחסי התנגדות/מתח
של מישור נחושת-תחמוצת נחושת

(ציור ד')

קונים לוחות הקרנה גדולים בין שכבות המישור, שמתפזרים קידם להעביר את החום מעל לוחות המישור.

מישור מתכת מעביר זרם לא רק בכיוון המוליכות אלא גם בכיוון הפוך לה. הרק חיובי אם יחובר למוליך והרק שלילי לחצי המוליך יכול להזרים זרם במדת מה דרך המישור, אבל עוצמה זו תהיה קטנה ביחס לעוצמה הערי ברת דרך המישור בכיוון המוליכות. ומתח של 5 וולט אינו מעביר יותר מ-0.05 מיליאמפר.

אם מתח נגדי זה, שמחובר בכיוון הפוך למוליכות, עולה על גבול מסוים, עלולה שכבת הסתיימה להחרס.

המתח הנגדי המקסימלי שמישור מסוג נחושת תחמוצת הנחושת יכול לעמוד בו אינו עולה על 5 וולט לכל לוח. בזה הוא שונה ממישור סלניום ששם המתח הנגדי יכול לעלות, בלי נזק למישור, עד ל-18 וולט.

מסיבה זו מרבית להשתמש במישור מסוג סלניום בספקי כח במתחים שבין 50 ל-250 וולט ובמתחים נמוכים מ-50 וולט משתמשים בעיקר במישורים מסוג נחושת תחמוצת הנחושת.

תפקיד הוואריסטור

מבין תפקידיו המרובים של הוואריסטור נתאר פה את אלה השימושים ביותר במעגלי הטלפון.

אחת התכונות העיקריות של הואריסטור היא תכונת היסור: תכונה זו מנוצלת במישר שהופך בעזרתה זרם חילופים לזרם ישר.

השימוש בואריסטור לתפקידי יסור מוגבל בשני דברים:

א) במתח מקסימלי המגיע למישר בכיוון סתימת המעבר. מתח זה אינו יכול לעלות על 5 וולט במישר נחושת החמוצת-נחושת ועל 18 וולט במישר סלניום.

ב) בגודל עוצמת הזרם על כל סמ"ר של לוח המישר גודל זה אינו קבוע היות והגורם העיקרי שמגביל את גודל העוצמה מהווה החום הנוצר בלוח המישר. חום הזרם את שכבת הסתימה וחצי המוליך ומעלה את התנגדותם הפנימית של לוחות המישר. ומסיבה זו אפשר להעלות את עוצמת הזרם דרך המישר פי שלוש אם לוחות ההקרנה נמצאים בין לוחות המישר. עוצמת הזרם הממוצעת על כל סמ"ר של לוח המישר אינה יכולה לעלות על 60 מ.א. עם לוחות הקרנה 20" מ.א. בלי לוחות הקרנה.

ההמחאה תפרע ב—

איסר עין-הבר

הנחה הזאת נתקבלה גם על דעת הנהלת הדואר בשטח אחר של פעולות הדואר, בקשר עם תאי דואר. במכתבים המיועדים לתאי הדואר שבקיר הראשית אין הציבור נדרש לכתוב גם את שם סניף הדואר הדרוש. אין הציבור כותב, למשל, תל אביב ת.ד. 4306 סניף דיונוגוף או, ירושלים ת.ד. 1503 סניף מאה שערים, אלא סתם תל אביב ת.ד. 4306 או, ירושלים ת.ד. 1503. נכון, כאן הדבר פשוט יותר, מספר תא הדואר בעצמו כבר מסמן את סניף הדואר הדרוש, אבל זה ענינם של פקיד המיון. הציבור מפרש אך ורק את שם העיר הראשית והמכתב מגיע לא רק לתא הדואר שבבית הדואר הראשי אלא גם לכל סניף דואר הדרוש.

הנחה זאת יש לקבל גם בשרות המחאות הכסף. המחאה כסף המשובה על ירושלים, תל אביב או חיפה יש לשלם לא דוקא בבית הדואר הראשי אלא לפי דרישת המוטב גם בכל סניף דואר אחר הרצוי לו. אמנם, רצוי מאוד לציין תמיד את סניף הדואר בו רוצה השולח לבצע את הפרעון אבל אם זה לא נעשה יש לאפשר למוטב לפרוע את ההמחאה בכל סניף הרצוי לו.

עם כל דרישה לפרעון בסניף אחר מאשר הסניף שעליו משובה ההמחאה יבדוק פקיד התשלומים את זהותו של המבקש ויכין "העתק הודעת תשלום" (328.ט.ד) לפי הפרטים שנמסרו לו על ידי המבקש. אחרי זה יתקשר בטלפון עם בית הדואר שעליו משובה ההמחאה ויבדוק אם הפרטים (הסכום, שם המוטב, שם השולח וכו') הרשומים בהודעת התשלום המקורית זהים עם אלה שנמסרו לו על ידי המבקש. אם הפרטים מתאימים יבוצע הפרעון.

בכל מקרה יש לרשום על גב ההמחאה את מספר פנקס הזהות של המוטב וכמו כן את כתובתו. פקיד התשלומים ירשום בדיו אדומה על העתק הודעת התשלום (328.ט.ד) "שולם לפי אישור טלפוני מבית הדואר" ואילו הפקיד בבית הדואר שעליו משובה ההמחאה ירשום גם הוא בדיו אדומה, על הודעת התשלום המקורית "שור

על כל שולח המחאה כסף ארצית לציין את שם בית הדואר בו הוא מבקש לבצע את הפרעון, ואם ההמחאה מיועדת לפרעון באחת הערים הראשיות עליו לציין גם את סניף הדואר הדרוש. ברם, רוב רובו של הציבור מציין כמקום הפרעון "ירושלים" "תל אביב" או "חיפה" בלבד ואינו מפרש שם של איזה סניף שהוא. שולח ההמחאה אינו מחויב להכיר את העיר הראשית ולדעת אם הרחוב בו גר המוטב נמצא בסביבת סניף דואר זה או אחר, או אם בכלל קיים סניף דואר בקרבת מקום מגוריו של המוטב. משום כך אין הוא מפרש שם של סניף דואר כלי שהוא אלא את שם העיר הראשית סתם. מה שגורם תכרסמות אי נוחות ובוזבוז זמן לחלק גדול מהציבור.

איש שגר בצמון תל אביב אינו יכול לפרוע את ההמחאה שלו בסניף דיונוגוף שבקרבת מקום מגוריו אלא הוא מוכרח לגשת לבית הדואר הראשי לשם פרעון ההמחאה משום שהשולח ציין את מקום הפרעון "תל אביב" בלי לפרש סניף דיונוגוף. ככה גם ציר כנסת בירושלים אינו יכול לפרוע את ההמחאה שלו בסניף הכנסת אם השולח ציין כמקום הפרעון "ירושלים" ולשם קבלת הכסף הוא מוכרח לגשת באופן מיוחד לדואר הראשי; יתכן שהשולח גם לא ידע שקיים סניף דואר בכנסת. הוא הדבר עם איש הגר בהדר הכרמל שמוכרח באופן מיוחד לרדת למטה לעיר לשם פרעון ההמחאה שלו אם היא משובה על חיפה ולא על הדר הכרמל. מצב זה גורם לתרעומות ולתלונות ולא מעט הופיעו כתבות בשאלה זו גם בעתונות היומית.

הציבור אינו רואה בסניפי הדואר השונים בעיר בתי דואר נפרדים אלא חלק אינטגרלי של בית הדואר הראשי. בציינו כי ההמחאה תפרע בבית הדואר "ירושלים", "תל אביב" או "חיפה" אינו מתכוון בזה כי ההמחאה תפרע דוקא ואך ורק בבית הדואר הראשי. אין השם ירושלים, תל אביב או חיפה מסמן רק את בית הדואר הראשי אלא הוא כולל את העיר כולה על כל סניפי הדואר שבה.

תשלום בין כל בתי הדואר שהשיחה הטלפונית ביניהם נחשבת כשיחה מקומית. בערים הראשיות בין הדואר הראשי לבין הסניפים ובין הסניפים לבין עצמם, בין דואר פרנס חנה לבין פרנס חנה בית עולים, בין דואר הרצליה לבין הרצליה ב', בין דואר ראשון לציון לבין שכונת המזרח וכו' וכו'.

סדר זה אפשר לבצע בלי כל חשש שמא תפרע ההמחאה לא למוטב הנכון אלא לאיש אחר. כל הבנקים בארץ נוהגים לשלם סכומים הרבה יותר גדולים אך ורק לפי פקודה טלפונית מבנק אחר. סדר זה ישפר וי' שכלל בהרבה את שירות המחאות הכסף בארץ לנוחיות הלוקחות וימנע תלונות מיותרות.

לם בבית הדואר — ביום — לפי אישור טל' פוני', ויעביר אותה למחלקת החשבוניות בדרך הרגילה. היות וההמחאה נמסרה לפרעון לא בבית הדואר המקורי רי יש לגבות מהמוטב תשלום מיוחד בסך 50 פרוטה בבולי דואר שיש להדביק על העתק הודעת התשלום (מחיר שיחה מקומית מתא ציבורי).

במקרה של אי דיוק כלשהו בשם או בפרט אחר בין אלה הרשומים בהודעת התשלום המקורית ובין אלה שנמסרו על ידי המבקש אין לבצע את הפרעון ויש להפ' גות את המבקש לאותו בית דואר שעלו משוכה ההמ' תא. אין לגבות במקרה זה את התשלום המיוחד בסך 50 פרוטה.

סדר זה אפשר להפעיל בכל מקרה של דרישת

לבעית הפריזון והיעול בעבודה

מ. גרינשפון

חו של העובד, בין אם הוא ממלא תפקיד במפעל ממוכן, או בין אם הוא מבצע עבודות שירותים אחרות. השגת מטרה זו עלולה להביא לירי מפנה מהפכני בתפיקה בעבודה ובביצור מעמדו של כל עובד ועובד במדינה.

אירגון יעיל וניצול ראציונאלי של כוח האדם בכל משק שהוא הם הדרכים העיקריות להגברת הפריזון וה' יעול בעבודה. פריזון עבודה פירושו: העלאת הייצור באמצעות שיטות חסכוניות יותר בעבודה ובאירגונה, הקלה בעבודה לעובד לא ע"י מאמצים נוספים אלא ע"י המנועות ממאמצים מיותרים.

משלחות הפועלים מארגנו אשר נשלחו לארצות שונות לשם לימוד בעיות אלו הודו, בחורם, שדברים אלה הושגו בקנה מידה רחב בארצות בהן בקרו, וכן הוברר שאפשר לחסוך 30-40% משעות העבודה ע"י שימוש נכון בתו' צאות של "חקר הזמן והתנועות".

ע"י השוואה מדעית של שיטות שונות, חילופי דברים, רעיונות ונסיונות אפשר להגיע אל המטרה הרצויה.

במידה ותקום ועדה למטרה זו (וטוב להקים בהקמתה) שומה עליה לעבד ולרכז חומר בקשר לשיטות האפשריות שלפיהן יכולה כל עבודה להיעשות. ועדה זו תברר ותשקול את יעילותה של כל שיטה מבחינת חסכון בזמן, במאמץ, ובמספר עובדים. לדברי אחד מתלמידיו של הוגה הדעות הסוציאליסטי היהודי הרולד לסקי המנוח מאנגליה אפשר לעשות כל עבודה לפחות בתריסר אופנים שונים, בכלים שונים, ובאמצעי עשייה שונים.

כדי להפיק את התועלת הרצויה יש להתקין מערכת כלל-עבודה במקום הנכון ע"י הפחתת המרחקים בינם לבין העובד, ע"י התאמת כלי ההובלה וההסעה; ע"י החלפת כלים מיושנים בחדשים ככל האפשר; ע"י התקנת אור וארזור מתאימים או אפילו ע"י שינוי מצב גופו של העובד ותנועותיו.

יש צורך בתיאום כל פרטי התהליכים בעבודה לנוחיו

מרכז אבטומטי בעין'כרם בירושלים

מר סמית

ר. מ. רודניצקי

"איני חפץ בפהמי יונס האב ואף לא בפהמי יונס הבן, כי כעץ כן פריו (בלשונו: like father—like son)."

...

פעם אחת, כשנכנס למזנון הדואר, ראה מר סמית את אחד הפקידים יושב ואוכל בתיאבון ביצים, תפוחי-אדמה מטוגנים וכו'. פקיד זה נשלח כחצי שעה לפני כן לביתו לאחר שהתאונן על חום גבוה ומיחושיו, ולכן היה קצת מוזר לראותו רכון על גבי שולחן מלא מ"כל-טוב" ואוכל במרץ. מר סמית נגש אליו ואמר לו בזו הלשון: "אם תחזור כך מדברך כי חולה אתה, הריני מוכן לשאת בהוצאות ולשלם בעד ארוחתך זו..."

...

תאונה אירעה לאחד משליחי המברקה. ברכובו על אוטונו במידה שהר אשר בין קולנוע "אדיסון" לשכונת "גאולה" נתקלקלו הבלמים והוא נפל לתוך בית קפה שקראו לו בשם "גן עדן". השליח ניצל בנס ויצא בפצעים קלים בלבד, כך שיכול היה לחזור לדואר ולהודיע על מה שקרה לו. מר סמית, בקראו את הדו"ח, הוסיף בשור ליו: "יש להזהיר את השליח לבל יכנס שנית לגן העדן, כי לא בכל עת יוכל לשוב ולצאת מתוכו..."

זוטות

ממפעלים הירוואלקטריים הוצים קוי מתח גבוה את הארץ לאורכה ולרוחבה, דבר שמפריע לא מעט לקליטת תוכניות רדיו, ומקלטים הנמצאים במרחק של כמה מאות מטרים מקוי כח אינם קולטים כראוי אף פעם. כדי לאפשר קליטה מתוקנת לבעלי המקלטים מקימים רשת חוטים, הנעזרת ברשת הטלפונית, ודרכה מעבירים, כמוכך, תכנית אחידה של שירות שידור אחיד. כעת נמצאים בשוודיה כ-50,000 מקלטי רדיו חוטה, אבל כדי לספק את כל הדרישות יצ" טרכו לחבר ל"רשת" כ-700,000 מגוויים. דמי החיבור הם פחות מלירה ומחצה בלי להתחשב במרחק בין בית המגוי והרשת.

ובשוויצריה... מכלל 1,200,000 מגווי רדיו כ-250,000 הם מכשירי אלוט חוטי.

שיקום הכביל הסרנטאטלנטי. הכביל הסרנטאטלנטי שהונח בשנת 1874 בין אנגליה וגווינאונדלנד ואשר גיווק בשנת 1943 כתוצאה מפעולות קרבייות, תוקן לאחר טיפול ממושך, שהתאחר מחמת המחסור בכבלים מתאימים.

על פקיד בריטי גבוה בתקופת המנדט, שנקרא לו כאן בשם מר סמית, סיפרו כי היה ביכולתו להשפיע על חבר הפקידים שהיו נתונים לפיקוחו על ידי לגלגנותו בלבד. על חשבונו התהלכו בחוגי הפקידים סיפורים רבים, והרי קצת מהם:

יום אחד, בפתחו את דלת חדר האלוט על מנת להכנס פנימה, ראה את הפקידים מזניחים את עבודתם ויושבים מסביב למכשיר הרדיו כשהם מאזינים לקונצרט. הוא הקיש על הדלת, וכאשר הפנו את מבטם אליו, שאלם בנחת: "שמא תאמרו לי, ברוב טובכם, היכן כאן חדר האלוט?"

הפקידים המסכנים השיבו אחוזי אימה: "פה חדר האלוט".

"האמנם?" ענה, כשעל פניו מתפשט חיוך רחב, "ואני חשבתי כי כאן הוא המיוזיק הול!"

...

באחד הימים נתקבלה מיפו בקשה. פקיד ערבי-נוצרי בדואר יפו, בשם פהמי יונס, ביקש העברה לדואר ירושלים. מר סמית התנגד להעברה בנימוק כי פקיד זה ידוע לו כאיש ריב ומדון ורשלן בעבודתו. כשהעיר לו מזכירו כי מדובר עתה לא באותו פהמי יונס הידוע, כי אם בבנו, ענה מר סמית בתנועה של ביטול:

ככל שלטוני חדש בש"מ צבא או"ם. ככל שלטוני חדש פותח בשביל צבאות האו"ם הלווחמים בקוריאה שעשו לעמוד בפני תנאים פסיים קשים ואשר ניתן להנחה מא- וידון במהירות של 180 ק"מ לשעה. טחח הויכוח על זוג החוטים המבודדים והמכוסים צינור דק של גיליון, הוא כ-20 ק"מ. כל קילומטר משקלו כ-12 ק"ג. החוטים מסודרים על גלילים קלי תנועה והחוטים משתחררים במ- הירות גדולה; אפשר להעביר את החוט מעל מכשול טופוגראפי כגון נהר, רכס וכו' על ידי ירית קצה אחד של החוט מכלי זין מתאים.

ראדנט RADENT באחד מכינוסי האיגוד האמרי- קאי הלאומי לספנות הוצג מכשיר שאינו אלא התאמה מדויקת בפעולת הרדאר והרדיו. מכשיר זה נותן אזוהרת קולית ואופטית לרבי חובלים על המתרחש בסביבת האניה. הוא מאפשר לדבר עם רבי חובלים של ספינות אחרות ויחד עם זה לראותן. שם המכשיר ראדנט.

אלחוט חוטי. בארצות בהן מסיקים כח חשמלי בעיקר

לקט ידיעות החודש

על המתרחש בדואר ישראל

מרכז אבסטרסית בכפריינה. ביום 26.12.52 הוחלף הציוד במרכז הטלפונים של כפריינה לציוד אבסטרסית. המרכז יפעל בכל שעות היממה ובכל ימות השבוע. הוא מחובר למרכז הטלפונים בנתניה באמצעות שני עורקים דריכוניים.

בית דואר במעברת סירת הכרמל נפתח ביום 23.12.52 בול בילי. ביום 31.12.52 הוציאה הנחלת הדואר בול זכרון חדש בן 110 פרוטה במלאת 70 שנה לעליית בילי. המועצה המקומית בגדרה — מושבת הביליירים — הכריזה בקשר לזה סריה של מעטפות, תמונות מייסדי גדרה ומראות שונים מימיה הראשונים של המושבה. המעטפות נמכרו ביום הופעת הבול בגדרה בלבד.

סוכנות דואר ביקנעם. ביום 1.1.53 הוענק לסוכנות הדואר ביקנעם מעמד של סוכנות דואר סוג ב'.

הוחלף כביל לאורך של קרוב ל-1500 ק"מ והקשר הכבילי חודש בין אירופה ואמריקה הצפונית.

שכלול מכשירי בוק למטרות מחשבות.

בתערוכה שנערכה בניו יורק הציגו מכשירי בוק שר נים, אשר פותחו על סמך הנסיון הקוריאני. המגמה המתבטת בתערוכה הוא לספק לצבא מכשירים קלים ככל האפשר הדורשים ממפעיליהם מינימום של ידיעה מקצועית.

מכשיר טלטיים אחד, למשל, מורכב מ-300 חלקים פחות מאשר מכשירים סטנדרטיים אחרים והוא שולח ומקבל 60. 66 מילים בוקה לפי הזזת אביזר בלבד. למכשיר מנוע קטן העובד על גז.

כן הוצג מכשיר המאפשר קשר דריכוני בין מכשירים הפועלים על תכנים שונים. הוא כעין תחנת ממסר אבי טומטית הפועלת בין הווקריתוקי של קו ראשון ובין תחנות רדיו בקו שני.

וילנה — לא ידוע לי. מנהלו של משרד הדואר בניסן היה ד"ר צמח פלדשטיין. שם, במשרד הדואר של הניסן, התודעתו אליו הוא הראה לי מכתבים מגיטאות שונים, שבהם סופר, כי ממקומותיהם נשלחו מסעות של פועלים יהודים לחבל וילנה. נמסרו שמות המשפחה וכן גם ימי המשלוח ונשאלה השאלה אם ראו אותם, את המסעות הללו.

מן המכתבים נודעו הובלות האנשים ההמוניות, המבוצעות בפולניה כולה — ונתעורר חשד, כי לפונאר מוברי לים לחשמדה יהודים מחלקיה השונים של המדינה הגרמנית.

לאחר זמן חדלו להגיע מכתבים לגיטו; יעקוב גאנס הביא אז כמה עשרות גלויות של "העלב האדום" ובהם נשלחו אגרות קצרות של עשרים וחמש מלים, לארץ ישראל ולאמריקה.

במקרים נדירים לכשהיו נופלים ידיהם של שוערים הומניים מכתבים, שנחבטו לפי כתובות ישנות, לאנשים שהתגוררו פעם בבתי הללו, היו הם שומרים עליהם ומעבירים אותם לגיטו. מתוך אחד המכתבים הנדירים הללו שהגיע לידיה של הגברת רייזון, נודע, כי שורה שלמה של יהודים, שהוצאו בידו הסובייטים, נמצאים בטחאן או בארץ ישראל. נתגלגלה כמו כן לגיטו, על ידי "כתובת ביתית", גלויה כתובה גרמנית מאת המשרד הארצישראלי בקושטא, שבה הודיעו לגברת חסיה אבסטרסית פלד-האלברשטאט, כי בעלה אבסטרסל שלח לה העתקת תצלום של סרטיפיקט, ושעליה להרשם ב"עלב האדום" לשם עליה לארץ ישראל. המכתב הזה נדד ונמסר מיד לידי סרטיפיקט! ארץ-ישראל! משרד ארץ-ישראלי! מכתב מעולם האמת! — איש לא האמין לכך. אחרי-כך נתקבלה גלויה מאותו אבסטרסל גוסא וכן גם העתקת-התצלום.

דפים מוגשים ע"י ש. אלראי

דואר הגיטו *

ליום העשרה בטבת — יום הקדיש הכללי לקדושי השואה.

למחלקת התרבות היה מצורף גם משרד הדואר בניסן. מתחילה היו שולחים מכתבים מגיטו מס. 1 לגיטו מס. 2. הדבר נמשך זמן קצר למדי; הגיטו מס. 2 חוסל. הודעה מאת יעקוב גאנס הודיעה פתאום: אפשר לשלוח מכתבים לגיטאות אחרים, אפשר לקנות גלויות. ואמנם, כעבור זמן קצר התחילו זורמים מכתבים לגיטו וילנה. הנחבטו באותו מקום המכתבים, שנשלחו מגיטו

* ירושלים וליטא במרו ובשואה. מאת ד"ר מ. דבורצקי, הוצאת מפלגת פועלי ארץ ישראל תשי"א—1951, דפים 240/1.

לוח מכתבים מן הגיטו למחנות העבודה שבסביבה : פער
לתו האחרונה היתה לשלוח אל קרובי המשפחה שבגיטו
את המכתבים עם דרישות השלום הראשונות מאת האנ-
שים שגורשו לאסטוניה.

יעקוב גאנס יעץ לה לאשה לעבור עליך בשתיקה, לבל
תגיע הידיעה לאוני הגסטאפו העלול לחשוך בה כי היא
עוסקת בריגול.
בתקופה האחרונה היה משרד הדואר בגיטו עוסק במש-

שמעתי ורשמתי ...

הובא לדפוס על ידי

ש. אישלאה

ב.

ועוד מקרה, והפעם מתקופת המנדט. השפה הרשמית
בדואר היתה השפה האנגלית, אך לא כל הפקידים שלטו
בשפה זו ומכאן כמה תסבוכות.
יום אחד צלצל מושהו בטלפון ובקש לקבוע לו ראיון
עם המנהל הכללי. הפקיד שאל לשמו של המבקש והי-
תשובה — ווט. חוזר הפקיד ושואל — ווט ? ושוב אותה
התשובה. וככה נמשך בלי קץ עד שקראו לפקיד אחר
הבקי יותר בשפה והתברר כי הפקיד התכון למלה
What? והמבקש — שמו היה Watt 4A אלטו
הבין את השני.

(ספי א. ששון, חפיקה האשונים בדואר ירושלים)

א.

איש אחד ניגש אל אשנב הבולים וכידו שני מכתבים.
הפקיד, מכירו מזמן, שם לב ששתיים מאצבעותיו קשו-
רות בתחבישות ושאל את האיש מתי ואיך נפצע.
הקונה חייך וענה : — זה לא כלום, זה רק סימן לבל
אשנב אף הפעם לשלוח את המכתבים שאשתי מסרה לי
זה שבוע ימים.
— אך מדוע קשרת את שתיהן ? — המשיך הפקיד
לשואל.
— לשם סימן כפול, ענה האיש, מכתב אחד עלי לשלוח
בדואר רגיל והשני — בדואר אויר.

מפה ושם ...

— ליקוטים —

ש. מ. ואל

למערכת על ידי מ. לאופר ויהודה ויסמן, אנשים שיש
להם, כפי הנראה, הרבה זמן מיותר.
לפי שני המכתבים האלה החל בשרשרת הנוכחית קצין
מפקדת הנגד דה'גול, שישב אותה שנה באמריקה ו"מאז
היא נודדת וסובבת על פני כדור הארץ". במכתב, הכתוב
עברית, אין מצוין מה היתה הלשון המקורית של החוליה
הראשונה בשרשרת.

טוענים המכתבים : דוד ברמן נבחר לראש עיריית
חדרה שתיים לאחר שכתב מכתב כזה. רב טרן א. האפל,
נהרג מיד לאחר שבו לשרשרת, גברת צמורי איבדה סכה
יקרת ערך כיוון שבעלה עיכב את המכתב יום אחד יותר
מאשר 62 השעות המותרות.

עכשיו, יכולים הכותבים מכתבים כאלה להוסיף, כי
חדשים אחדים לאחר שנתקבל במערכת "העולם הזה"
מכתב שרשרת המזל הראשון נזרקה פצצה במערכת
(העולם הזה) העתון.

א. מסביב לכדור הארץ

מספרים כי מנהל הדואר של אחת הארצות, בראותו
כי מאזן השירות בכל רע, החליט להבריא את המצב על
ידי המרצת התושבים להרבות בכתיבת מכתבים, ושב
וכתב מכתב לששה מכרים. המכתב בישר כי, אם כל
אחד מששת המכותבים יעתיק אותו שש פעמים נוספות,
ישלח אותו הלאה לששה מכרים שלו, יביא לו הדבר מול-
טוב.

מאז מסובבת שרשרת המזל, כפי שמכנים את המצאת
הדואר הזאת, את כדור הארץ במהירות ובהתמדה. באר-
צות הברית, ארץ הבינוס, צירף מושהו סכום כסף למכי-
תבים, הסביר כי אם יחזור המכתב לאחר שמכותבים
לרכבות יוסיפו כסף לסכום המקורי, לכותבים הראשו-
נים, יזכו אלה בסכומים רציניים.

שרשרת המזל לא פסחה גם על הארץ. מערכת "העולם
הזה", למשל, קבלה בחדשים האחרונים המון מכתבים
מן הסוג הזה. שני האחרונים, שתכנם כמעט זהה, נשלחו

ב. שאלה?

— צירוף המלה "דואר" בשמות של עתונים בכל מיני שפות בכל ארצות העולם — מנין?

— בראשית ימי העתונות, על סף המאה ה-19, היו מנהלי דואר חרוצים וזריזים בכמה מארצות אירופה מנצלים לרעה את האימון שנתנו בהם שולחי המכתבים, הכתבות והידיעות למערכות העתונים והיו מפרסמים את כל אלה בחזרת עתונים משלהם שנקראו על שם המוסד הממשלתי, הדואר, והתחרו בעתונים הפרטיים. מכאן הצירוף הנזכר אף על פי שלעתונים של היום אין כל קשר עם עסקי הדואר.

ג. מלחמת המשקפים

בודואן מלך בלגיה ניצח במלחמת המשקפים.

המלחמה התנהלה במשך שנתיים. הנהלת הדואר הבלגי רצתה להדפיס בולים חדשים, ובהם דיוקנו של המלך הצעיר. אבל כל הצילומים והציורים שהוכנו לצורך זה לא מצאו חן בעיני אנשי הדואר בגלל משקפיו עבי המס.

גרת של המלך הצעיר. שידלו אותו שיסכים להצטלם בלי משקפים, והוא סירב.

כך הוסיפה בלגיה במשך שנתיים להשתמש בבולים שבהם הופיעה תמונתו של ליאופולד, המלך הקודם. בסוף גבר לחצו של הדואר על בודואן, והוכנו גלופות של המלך בלי משקפים. אולם אך התחילה הדפסת הבר לים, הגיעו להנהלת הדואר מאות מכתבי מחאה. הציבור דרש את המשקפים, וטען כי בבולים נראה המלך בן 40, בעוד שלמעשה אינו אלא בן 22. הדואר החליט שאי אפשר להתעלם מדעת הרבים, והפיס את הדפסת הבולים.

ד. פרות מטלפנות

פרה העומדת להמליט, יכולה עתה "לטלפן" לרופא הווירינארי ולהודיעו על מצבה. בכמה רפתות בחוץ לארץ התקינו מיקרופונים, המעבירים את געיותיה של הפרה הממליטה לרמקול בחדר הרפתן. כך יחסכו לעצמם הרפאים תנים את לילות השמירה ליד פרותיהם העומדות להמליט. ("עלון הקשר")

אשה אחת שלחה את ספר התנין הישן של המשפחה לאחיה, שהיגר לארץ רחוקה. פקיד הדואר בחן את החיילה הכבדה בשיניים, ושאל אם אין בתוכה דבר העלול להשבר.

— שום דבר לא, פרט לעשרת הדיברות, — ענתה האשה.

אוליביוס הולך לבקר אצל ידידו מריוס. הוא נכנס לבית הידיד בו ברגע שנושא המכתבים מושיט למריוס מכתב עטור זר שחור. מריוס מסתכל במכתב מרחוק ומתחיל לרעוד בכל איבריו.

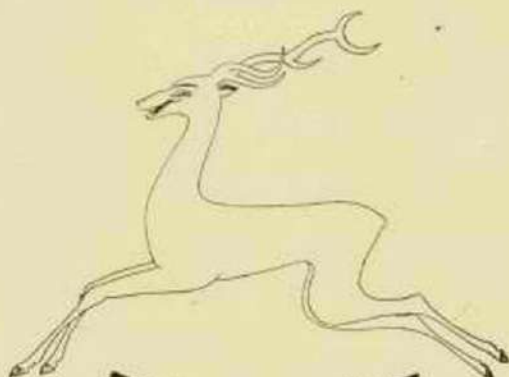
— אוליביוס ידידי, קח ופתח את המכתב. לי אין אומץ לב מספיק לכך.

— ומדוע? — שואל אוליביוס משתאה.

— מכתב זה ודאי מאבי, שמת מן הסתם. אני מכיר את כתב ידו על המעטפה...

הפקיד: נתקבלה טלגרמה שבן-אחיך מת. הדוד העשיר: בודאי מבקש כסף לעריכת ההלוואה.

חבר המערכת: למה אתה כל כך עצוב, אוני העורך? העורך: אתמול קבלתי מכתב ובו נתבשרתי, כי ירושה גדולה נפלה בחלקי ומרוב חופזון עניתי בנוסח השגור: "תרומתך לעתוננו מוזכרת בתודה".

לקט מאת ש. ח. ט. *

פרופיסור פלוני התעורר באחד הבקרים בשעה שלוש אחרי חצות לשמע צלצול הטלפון.

— הכלב שלך אינו חדל לנבוח ואינו מניח לי לישון, — עלה קולה הוועף של אשה מן הקצה השני של החוט.

הפרופיסור, שהוא סמל הטאקט, הודה לה על הערתה וסגר את הטלפון. למחרת בדיוק בשלש אחרי חצות, נתעוררה האשה לקול צלצול הטלפון שלה.

— סלחי לי, נברתי, על שאני מטרידך, — אמר הפרופיסור. — אני מרגיש צורך להודיעך שאין לי כלב כלל.

(*) מתוך הספר "העולם צוחק" — מיטב הבדיחה הלועזית — תרגם וכינס יצחק לבנון — הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ, ירושלים — תשי"ג.

לאחד מצירי הפרלמנט הבריטי גמסר באחד הימים, כשנכנס לאולם הישיבות של הפרלמנט, מכתב שזה עתה נתקבל בשבילו. כשפתח את המכתב מצא בו רק מלה אחת ויחידה: "טיפש!"

הציר קריהרוח העביר, בלי הנד עפעף, את המכתב לידי חבריו ואמר בשלחה גמורה:

"כבר אירע לי לא אחת, לקבל מכתב, שכותבי שכתב לחתום את שמו. אולם זו לי הפעם הראשונה שאני מקבל מכתב מאדם, שחתם את שמו ושכתב לכתוב את המכתב."

מורס, ממציא הטלגרף, היה צייר חשוב קודם שהגיע לאמצאיתו הגדולה. פעם צייר אדם גוסס, וביקש את ידידו הרופא לחיות דעה. "נו, מה דעתך?" שאל מורס. הרופא הסיר את משקפיו, פנה למורס ואמר: "מלריה."

קואנטין ריינולדס, העיתונאי הידוע, מספר על ביר קורו אצל הנשיא רוזבלט בבית הלבן. אותה שעה שוחח הנשיא, בטלפון טרנסאטלנטי עם וינסטון צ'רצ'יל. ריינולדס הופתע כששמע את הנשיא אומר, בגמר השיחה: "עלי להפסיק: שלושת הרגעים שלי עברו."

סיר אנדריו קלארק היה רופא של גלדסטון, והמדינאי ידע יפה, כי רופאו שונא את הטיפה המרה, ורק לעתים נדירות הוא רושם אלכוהול לחיליו. פעם הפתיע את גלדסטון ביעצו לו לשחות מעט יין. בתשובה לתמהונו של ראש הממשלה החולה אמר הרופא:

— כן, לפעמים מועיל היין מאד לעבודה. למשל, לעתים קרובות עלי לכתוב עשרים מכתבים אחרי ארוחת הצהרים, וכוס של יין שממאן מסייעת אותי בזה הרבה. — האומנם? — תמה גלדסטון, — כלום באמת מסייעת אותך כוס של שממאן להשיב על עשרים מכתבים? — לא, — אמר הרופא, — אך לאחר שאני שותה כוס שממאן שוב לא איכפת לי כלל אם אשוב על המכתבים או לא.

המברקה הבינלאומית ר.ט.י.

עשרים שנה בבנין הדואר של הכפר ולא היו מחליפים מלה זה עם זה. יום אחד אירע שהאיכר בילינגס פנה ימינה בצאתו מן הדואר במקום שיפנה שמאלה.
— מה אתה עושה ? — שאל שכנו בחרדה.
— אין זה עניינך ! — ענה בילינגס, — ולא הייתי אומר לך אף זאת לולא היית ידיד ותיק.

רופא וכומר ששם משפחתם אחד גרו באותו רחוב. הרופא קיבל משרה באפריקה וכעבור זמן־מה שבק הכומר חיים לכל חי. בהגיעו למקום עבודתו שלח הרופא מיברק לאשתו, אך המיברק נמסר בטעות לאשת הכומר. בטלגרמה נאמר : "הגעתי בשלום. החום גורא".

לאחר שדורותי תומפסון ערכה אינטרביו עם אדוארד בנש, מיניסטר החוץ הצ'כוסלובקי לשעבר, אירע שהמ' טיס שבו חזרה לוינה נחת נחיתת אוגס מחמת הסערה בעיירה צ'כית אחת. תומפסון חשה לדואר לטלגרף את הכתבה שלה. משנוכחה שאין לה די כסף לשלם בעד המברק ביקשה מן הפקיד לשלוח אותו כמברק "גוביינא". הפקיד טרם. תומפסון מילאה טופס שני של מברק. לאחר שקרא את המברק הזה הסכים הפקיד הנבהל לשלוח את האינטרביו "לגוביינא" בתנאי שהבטל את משלוח הטל־גרמה השניה. בטלגרמה, שנועדה לבנש נאמר : — יקירי, שמא תואיל לצוות כי יפטרנו את כל הפקידים העובדים במשרד דואר זה. ועל החתום : "המותק שלך".

שני איכרים שתקנים היו נפגשים בכל בוקר במשך

בית המיון המרכזי בתל אביב

הצינור הפניאומטי — מכשיר עוזר לדואר אכספרס בפרים

השירות לחלוטין. לשם מניעת סכנה זו, משתדלים להשיג המש עד כמה שאפשר בשיטת ריקון האויר בצינור לפני הגליל. מאידך גיסא, מצננים את ריכוזי האויר המיועדים ליצירת הדחף כדי כמה מעלות מתחת לאפס, מביאים לעכויו ומזרימים לצינור אויר יבש בלבד. גם שמן הסיכה מקבל את תשומת לב מהנדסי החברה וכדי למנוע את חדירתו לפני הצינור, הם נוקטים בשיטה אלקטרוסטטית מיוחדת במתח גבוה.

למרות כל אמצעי הזהירות — אין החסימה בלתי נמנעת: הגליל נשאר תקוע בצינור וחוסם את המעבר. במקרה של "תקור" כזה, נשלחת לראשונה בעקבות הגליל מעין בוכנה כבדה המופעלת בורס חזק וחייבת להוציאו מן המיצר. אם הגליל התקוע אינו זו בכל זאת, אין ברירה, אלא לפרק את חולית הצינור שנסתמה ולהוציא את הגליל מתוכה.

אך היאך לקבוע בדיוק את מקום התקלה, העלול להיות במרחק רב בתחנת המשלוח?

אכן גם במקרה זה נמצאה תרופה. דרך נקבובית קטנה שמידותיה ידועות בתכלית, מדרימים לתוך הצינור אויר בלחץ של ק"ג על ס"מ² ובעזרת מד'זמן (כרונומטר) רושמים בדיוק את הזמן הדרוש בשביל האויר כדי שיוציג למקום החסימה. הבדלי קה נעשית באמצעות ניר דקיק ששמים אותו בפני הנקבובית ועם התקלו של זרם האויר ב"מחסום" חדל הניר להתנועע. לאחר קביעת היחס בין קטרם של הנקי בובית והצינור — שמידותיהם נתונות, וחישובים אחרים, מגיעים לתוצאה המבוקשת. הנסיון הורה ששיטה זו היא יעילה וקולעת כמעט חמדי למטרה בהבדל של מטרים ספורים לכל היותר. הפנו "שנסתם" מגיע לתערך דחו באחור של 2-3 שעות לכל היותר. חסימה תכופה באותו צינור מעידה על תקלה המחייבת בדיק או אחזור כללי של הצינור או החלפת הגליל המספיק באופן ממוצע לעבור במשך תקופת שירותו מרחקים עצומים ויכול היה לסובב פעמים את כדור הארץ.

כאמור, מחברים הצינורות הפניאומטיים כ"ס 130 תחנות והשאלה המתעוררת מאלה: איך מצליח אותו משלח לבזון את ה"פנו" לתחנה הדרושה דוקה? במשך תקור פה ארוכה, תחל מחוק הפעלת הצינור הפניאומטי בצורתו הנוכחית שאושר ע"י המושל מקמהון ועד לתדושה של

עובר אורח המזדמן ליד כמה מצינורות הבויב בפרים יופתע מאוד כאשר אנו תבחין בצליל מתכת ורחש מזור בקרבנו העולה ונעלם לפתע. אין הוא מעלה כלל על דעתו שתנועה מזוהה זו מקורה בצינור הפניאומטי העובר ליד צינור הבויב ממש.

צינור פניאומטי זה כבר התארח בבתי דואר רבים בארצות שינות ונמצא בשימוש גם בארצנו להעברת מברקים בין אולם האשנבים—המברקה וחדר השליחים אך אין אלו אלא התחלות קלות ערך לעומת הרשת הנרחבת בכירת צרפת הראויה לשמש מופת גם עבורנו. תפקיד הצינור הוא להעביר את מכתב האכספרס או המברק לאחד מ"ס 130 סניפי הדואר ברחבי פריס, הקרוב ביותר למיוען. הדואר הצרפתי משיג בעזרתו שתי מטרות חשובות: חסכון בכח אדם והחשת המסירה. ואכן — "פנו" (מכתב אכספרס המועבר דרך הצינור הפניאומטי) כזה — כפי שרגילים לכנות אותו בצרפתית בקיצור — מגיע לכל מקום תוך שעתיים מומן המשלוח ובני פריס מרבים להשתמש בו: במשך השנה האחרונה נשלחו כ"ס 25 מיליון מכתבי "פנו" — כלומר כ"ס 5 מכתבים לכל אורח פריסאי בממוצע, למרות שתעריפו הוא פי שלושה מתעריף המכתב הרגיל בפנים הארץ.

צינורות תת-קרקעיים אלו מורכבים מחוליות של 4 מ' כ"א עשויות מפלדה, שקטרם הפנימי של הצינורות, משתנה בין 65 ל"ס 80 מ"מ ועבים כ"ס 3 מ"מ בערך. עם קבלת מכתב ה"פנו", שמים אותו מיד בגליל מיוחד שקטרו קטן במידה מה מקוטר הצינור — דבר המאפשר לו תנועה מהירה וחופשית עד כדי למעלה מחצי ק"מ לדקה.

הנעת הגליל (המכיל את ה"פנו") מבוצעת ע"י לחץ אויר הדוחף אותו במהירות ממוצעת של 40 ק"מ לשעה. תנועה זו בכל הצינורות מתאפשרת הן על ידי ריקון או דילול של האויר בצינור לפני הגליל או הפעלת לחץ מוגבר מאחוריו על ידי שבע תחנות שאיבה מיוחדות שעצמתן מגיעה ל"ס 2400 כוחות סוס, אך נעשו סידורים להפעלת התנועה גם בכל צינור בודד באופן עצמאי ע"י מוטור בעצמה של 150 כוחות סוס.

לשמירת המעבר ההפסי, יש למנוע הצטברות רטיבות העלולה להחליד את דפנות הצינור ולהפסיק את

התפתחות הטכניקה בשנים האחרונות — הטלפרינטר, הטלטייפ, וההמצאה המאפשרת רשימת הודעות בטלפון, גם במקרה שבעליו אינו בבית, חותרים תחת התפסטר זה של הצינור הפניאומטי והזדקקות הצינור אליו; אך אין ספק, שלאור יעילות השירות וההוצאות הרבות שהושקעו, אין סיכויים לחיסולו של שירות משוכלל ומשביע רצון זה בעתיד הקרוב.

השירות הפניאומטי מהווה אגף מיוחד של משרד הדואר בצרפת.

עובד י. מדניצקי לפי Science et Vie.

הרשת המסועפת הקיימת כיום בפרס השתמשו בשיטות שונות ומטובבות. השיטה הנוכחית היא פשוטה ומשוכללת כאחת.

הכוונת הגליל לתחנת היעוד נעשית בעזרת שתי הטיבעות שהמרחק ביניהן קובע לאתור התחנה הדרושה. ליד כל תחנה מצויות שתי זרועות שהמרחק ביניהן מקביל למרחק בין הטבעות ובשעה שהגליל עובר ליד התחנה המבוקשת, נוגעות שתי הטבעות בשתי הזרועות בבת אחת; על ידי כך נסגר זרם חשמלי הכולל ממסר (Relay) שהפעלתו מביאה לידי הפלטת הגליל לתוך תיבה מיוחדת שהוכנה עבורו.

מכתבים למערכת

לכבוד

קוראי הירחון, שלום רב!

הנני מצטרף לעצתה של ח' עליזה בן קיקי בדבר ויכוח בין חברים שיכול להביא תועלת רבה ולהביא לידי היכרות בין חברים מכל קצות הארץ. והרי כאן הנני רוצה לענות לדברי ח' מ. חנין ב"מבצע האדיבות" בחוברת מס. 9. נדמה לי שיש הרבה מן ההגזמה כשהוא מביא דברים הגאומרים, כביכול, ע"י טלפונאים, יתכן וקורה כדבר הזה, אעפ"י שאינני מאמין בכך, אך אין לעשות מזה כלל; והרי דבר זה בלתי אפשרי הוא שמנוי ישמע בטלפון דבורים גסים ולא יגיב על כך. אשמח מאוד אם ח' חנין יוכיח את דבריו מעל דפי עתון זה.

בב"ח
חיים מרקוס
עפולה

לכבי מערכת "דאר"

הערה לח' י. ברגר, מחבר הסיפור "גא להסביר";

ח. נ.

קראתי את ספורך "גא להסביר". אליבא דאמת הוא מצא חן בעיני כי כך הוא באמת מהלך הענינים, אולם על דבר אחד רצוני להעיר פה, משפטך "כשבזוויות העין מצ"ט סברת מוגלה צהובה המעוררת בחילה כמפני כל ישותו של ברגש זה, שסבטו טבע ערבי", עליו, חבר נכבד, לדעת שיש לנו הרבה חברים לעבודה ערבים שקוראים את ירי חוננו; אני בקרתי אצל חברה מנצרת שעובדת במרכות הדואר וראיתי את הירחון אצלה; היא קוראת אותו, ודבר ריך ודאי פגעו בה בלא שתתכוון לכך; כל אדם יש לו הליכות משלו ואין ליחסן לאומה שלימה. ועל כך נאמר: חכמים הזהרו בדבריהם.

בב"ח

בן-קיקי עליזה

הצעה

הרחבת שירות מברקי לילה

מאת אברהם שץ

למברקים בשעות שהדואר במקומות אלו סגור לקהל. על ידי הכניסה למרכות הטלפונים יש להתקין פעמון חש"מלי ואשנב בתוך דלת הבניסה. אורח שירצה לשלוח מברק בשעות הערב או הלילה, יהיה עליו לצלצל בפעמון זה. הטלפונאי יגיש לאשנב ויגיש את עזרתו לפונה אליו. מברקים אשר יתקבלו בערב או בלילה יהיו כולם מסוג "דחוף". אין לקבל או מברקים רגילים או מברקים לחוץ לארץ. לפקיד התורני במרכות יש למסור פנקס קבלות ד.ט.ט. 13 שבו יסומן כל עשור ממספר אחד בצירוף

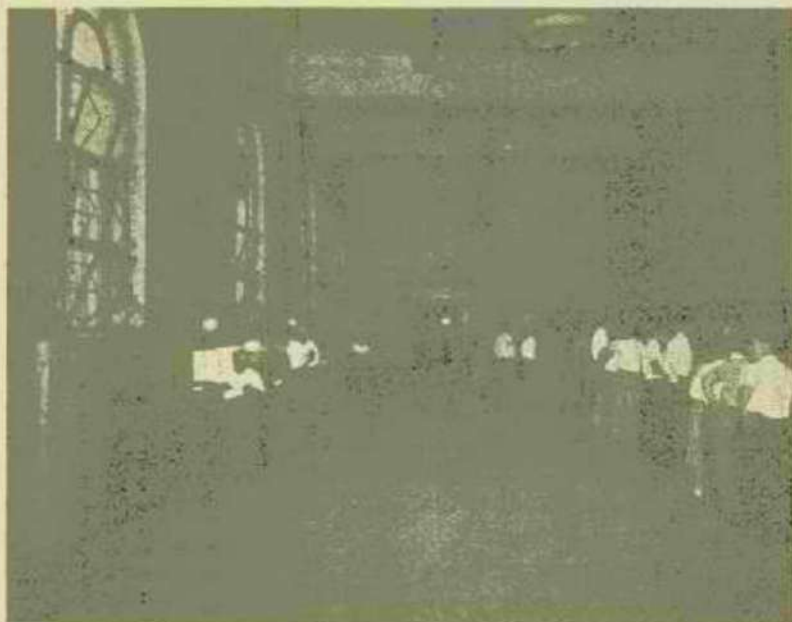
העדר שירות מברקים בשעות הלילה בערי השדה ומושבות בארץ גורם לתקלות שונות בחיי האזרחים ובקורת מיותרת על דואר ישראל.

שירות זה ניתן לביצוע במינימום של הוצאות על ידי ניצול כוחות עבודה העומדים לרשות דואר ישראל.

בערי השדה ומושבות כגון: רעננה, נתניה, חדרה, פדרס תנה, זכרון יעקב, עפולה, טבריה, ראש פינה, רמלה, באר שבע ובכל המקומות אשר בהם קיימות מרכות טלפוניות הפועלות 24 שעות ביממה אפשר להנהיג שירות

אין לחץ עבודה. שירות זה יגביר את עירותו של הסלפון
ואי, ישפר את שירות המברקים בארץ וישמש מקור הכ
נסה חדש לדואר ישראל.

אות י"ל: מירוש שירות לילה. אחרי קבלת המברק על
הסלפון להעבירו למברקה במחוזות הקרובה. שירות
זה לא יכביר על הסלפון התורן היות ובשעות לילה

עמות הקהל בדואר המרכזי בירושלים

סקירת ספרים

הבעיות הרגילות של בדיקות תופעות ההקרנה וקביעת
עכבת הכניסה (Input Impedance) של חלקי משושות
גם הן תופעות מקום נכבד. שיטות חכונן של מערכות
משושות לקבלת תרשימים של כסוי (Coverage
Diagram) ואמון של עכבת הכניסה, הלוקה בחשבון
את העכבת ההדדית (Mutual Impedance) מוזכר
בפרוטרוט. מרבית נוסחיות ההכנון נתנו בלי הוכחה
מתימטית. היות והספר מכון בעיקרו לעזור לטירון בפת
רון כמה בעיות רגילות של משושות, כפי שאפשר להתקל
בהן בעבודה יומיומית, אין התעוררן של ההוכחה הסתרי
מטית מורגש בעיקרו. הרבה ספרים על תיאורית המשושה
ומקצועות דומים הופיעו בעשר השנים האחרונות שבהם
אפשר למצוא כל הוכחה דרושה.

ספר זה מחולק לששה חלקים. שלושת חלקיו הרא
שונים מטפלים במשושות של חכך נמוך, חכך בינוני,
חכך גבוה — כל אחד בהתאמה בחלקים אלה, התופסים

מס. הספר בספריה 296.

Radio Antenna Engineering, Edumund Laport,
McGraw-Hill Book Co., 1952, 563 pages.
From Electronics, August 1952, page 318.

ספר זה דן בנושא מעשי מאד והוא — משושות לתרי
ריות מ"ס 30 ק"ס עד 30 מג"ס.

נוסף לנתוח המעמיק בשאלת המשושה, מטפל המחבר
גם באפשרויות האחרות הקשורות באופן ישיר בשאלות
ההקרנה. שאלות אלה מלחת דוגמות יומיומיות המכילות
בין היתר רשת מעגלים צמודית (Coupling Network)
ומערכת הזנה (Feed System) והארקה; בעיות מתח
השברון (Breakdown Voltage) של תילים ותבודים,
תופעות ההתפשטות (Propagation), שיטות של בנית
מערכת משושות (Array Construction) ובעיות קחי
תמסורת (Transmission Line).

בדרך כלל יש לציין שהמחבר השקיע בספר זה עבודה רבה ונאותה. הספר יכול להיות לתועלת לכל אותם הקשורים בעבודתם במשורות הפועלות בתכנים שלמטה מ־30 מג"ס. הוא מסודר היטב ונוח לקריאה. אוסף תמרי נוח על משורות, פרטי בנייתן והרכבן ובנית קווי תמרי סורת מוסיפיים הרבה להבהרת הנושא. יש לשבח את מר לפורט על שהואיל להעמיד לרשות הרבים את כשרונו ועושר נסיונו בשטח תכנון משורות. י. ש. ויז.

כשני שלישים מכלל הספר. המחבר מטפל בשאלות הקשורות במשורות, ודרך אנב מזכיר גם את הנושאים האחרים הקשורים בהם. שלושת חלקיו האחרונים עוסקים בקווי תמכורת של תדירויות רדיו. בניה גרפית של רשת מעגלים בעלי עכבה מתואמת (Impedance Matching) ותואורת המתח הלוגריתמית. הספר מכיל תוספת (appendix) שמחציתה היא אוסף של טבלאות חשובות לתכנון משורות.

לא יאומן כי יסופר...

(עם מוסר השכל)

מ. חנין

בניה לתוך הפיה. הגרעינים נקלטו בתוך שיירי אוכל אחר שנמצאו באותו מאוין: הבל היוצא מן הפה חמם והשקה, וכך התפתחו השתילים לתפארת.

לא יאומן כי יסופר, אבל זהו מעשה שהיה. מוסר השכל:

א. טלפונאי! אל תאכל בשעה שעליך מאוין ראש. ב. נקה מדי יום ביומו את מאוין הראש שלך, ולא יצמח לך...

מחקר בענייני דואר

מניין שרדיו ורמקולים היו קיימים בזמן "מעמד הר סיני"? ככתוב: "משה ידבר והאלהים יענו בקול". (שמי יס' יט')

מניין שחל קלקול ברדיו באותו מעמד? ככתוב: "ויזיו קולות וברקים" (שמי יס' טז').

יושב לו הטלפונאי ליד הרכות ומתאונן שמשוהו מגרד לו בשפמו בשעת עבודתו. ואך ורק בזמן שהוא לובש את מאוין הראש. בשעה שהוא מורידו לא מגרד לו ולא כלום. מפשפש הוא בשפמו, מחפש ואינו מוצא דבר. מה לעשות? צריך להודיע למפקח.

מחפש המפקח בשפמו של הטלפונאי, מחפש ואינו מוצא דבר. תעלומה? — — —

ופתאום נופל מבטו על פית מאוין הראש והנה, משהו צומח ויוצא מפית המאוין? — — — : שלשה שתילי ענבניות צעירים ורכים עולים ומזדקרים בגאון מן הפיה, והם בעצם התפתחותם. אלה אשר נגעו בשפם הטלפונאי מדי פעם בפעם וגרדוהו.

ועדת חקירה מעובדי התנועה וההגנדה, שהורכבה בו במקום, קבעה:

"מי שהשתמש במאוין הראש המדובר אכל ענבניות בשעת עבודתו ותוך כדי דבור נכנסו כמה גרעיני ענב

תיקון טעות

בחוברת מס. 9 לא הוגדר תפקידה הנוכחי של גבי קרוליה דנציגר (סגל). זה 12 שנה שהיא מנהלת "סניף ביאליק" של דואר תל-אביב.

מותיקי הדואר

מאיר דסה

התחיל בעבודתו בדואר בשנת
1920. כיום סגן מהנדס מחוז
ירושלים.

זאב ריינהרץ

התחיל בעבודתו בדואר בשנת
1920. כיום מהנדס מחוז ירושלים.

זלמן זוסמן

התחיל בעבודתו בדואר בשנת
1920. כיום עוזר למנהל דואר
ירושלים, מברקה.

חדר המכירה של השרות הבולאי

הוצאת המדעים הממשלתי
נדפס בדפוס גרוסלם פוסט, ירושלים